

Sto let republiky v písních

Neúnavný oživovatel starší české populární hudby, editor a vydavatel Tomáš Padevět tentokrát sáhl k velkému tématu. Na **kompletu pěti CD** mapuje letošní výročí založení Československa v písničkách.

ONDŘEJ BEZR

Existuje samozřejmě nespočet možností, jak toto nelehké, velmi široké a vlastně poměrně vágní téma pojednat. Padevět jako producent kompilace *Země československá, domov můj (?)* je nahlíží ze dvou základních úhlů. Uvádí jednak písně, které mají přímý zeměpisný vztah k Čechám, Moravě, Slezsku a Slovensku, jednak – v menšině – písně reagující na společenské a politické události a proudy, jež historii republiky ovlivňovaly, ba přímo modelovaly.

V některých případech se až člověk musí pousmát nad „oslím můstkem“, který k zařazení na kompilaci autora vedl, ale ve všech případech lze přítomnost písní, jichž je dohromady sto šest, pochopit.

Hašlerky

Dominantním jménem meziválečného období je logicky Karel Hašler. Je dobře, že nejsou od něj zařazeny písničky prvoplánové, jež by sice tématu vyhovovaly, ale každý je až příliš dobře zná („staropražské hašlerky“ typu *Po Starých zámeckých schodech* nebo *Topoly* či koneckonců *Ta naše písnička česká*), nýbrž songy možná méně známé, ať už v autorském podání, nebo interpretaci jiných zpěváků.

Za zvláštní připomenutí stojí dlouhé desítky let „trezorová“ *Kampak na nás bolše-*

Samozřejmě, při pohledu na tracklist člověku začnou samovolně naskakovat další písničky. Branické popěvky *Tři sester* nebo *Made In Valmez* kapely Mňága a Žďorp.

Kampak na nás, bolševici. Jasnozřivý písničkář Karel Hašler věděl už na začátku 20. let, jak „ta jejich volnost vypadá“.

FOTO ARCHIV

Dominantní figurou meziválečného období je Karel Hašler. Ale naštěstí od něj nejsou zařazeny písničky prvoplánové, které každý až příliš dobře zná.

vici v nahrávce sboru Posádkové hudby č. 1 v Brně z roku 1923, v jejímž refrénu se mimo jiné zpívá: „Kampak na nás bolševici, / copak vás to napadá, / vás si každý koupí, / na nás jste však hloupí, / víme, jak ta vaše volnost vypadá!“ Neboli jasný důkaz vyhlaných představ, že to meziváleční čeští komunisté „mysleli dobře“ a pouze „neměli informace o dění v sovětském Rusku“, jak nám bývá občas namlouváno. Když tyto informace už na začátku 20. let zjevně měl Karel Hašler, proč ne všichni ti další inteligentní a talentovaní lidé, kteří se nechali komunistickou myšlenkou obalamutit?

Nespočet způsobů

„Zeměpisná“ část obsahu vlastně začíná už vůbec první nahrávkou, kterou je *Kde domov můj*, zde ve verzi, kdy ještě nešlo o státní hymnu, neboť byla pořízena v roce 1914, a to v poměrně kuriózní dvojhlasé interpretaci Emy Destinnové a francouzsko-alžírského (!) operního pěvce Dinha Gillyho.

A pak už to jde ráz naráz, od *Beskyde, Beskyde* přes *To ta Helpa a Bitvu o Karlův most* až po *Láska je láska* (odehrává se přece na Petříně...). Samozřejmě, při pohledu na tracklist člověku začnou samovolně naskakovat další písničky, které tu „chybějí“. Branické popěvky *Tři sester*, *Made In Valmez* kapely Mňága a Žďorp, *Těšínská* a *Ostrava* Jaromíra Nohavici nebo sudetské příběhy Petra Linharty. Ale způsobů, jak takovouto kompilaci sestavit, je nespočet. A leckteré písně možná ani nebyly k dispozici, jak producent vysvětluje v poznámce: „Když interpret nedá souhlas k vydání nahrávky (...) zůstane i nadále v archivu.“

Země československá, domov můj (?), vydal Tomáš Padevět 2018

Malíř a diplomat

Ludvík Strimprl (1880–1937) je dnes neprávem zapomenutý v obou svých životních rolích, malíře i diplomata. Napravit by to mohla výstava v pražské Galerii Millennium. Strimprla právem můžeme řadit mezi budovatele československého státu (rozsáhlý životopisný článek přinesou Lidové noviny v pondělí 22. října). Již před první světovou válkou byl duší české umělecké kolonie v Paříži, znal všechny kolegy a všichni znali jeho. 13. prosince 1915 zprostředkoval historicky první schůzku Edvarda Beneše a Milana Rastislava Štefánika. Odehrála se v jeho bytě na Ostrově svatého Ludvíka. Oba mladí muži pak vytvořili tandem, který dokázal prosadit program československého odboje v dohodových státech, zejména ve Francii a Itálii. Po válce se Strimprl stal diplomatem, v letech 1922–1927 byl vyslancem v Belgii a pak dalších deset let v Praze šéfem diplomatického protokolu. Do dějin vstoupil také jako zřejmě nejbližší přítel Edvarda Beneše – svědectvím tohoto vztahu jsou vily, které si oba muži postavili vedle sebe v Sezimově Ústí. **Petr Zidek**

Ludvík Strimprl. Malíř a diplomat. Galerie Millennium, Praha. Otevřeno do 18. 11., denně mimo pondělí 12–18 hodin

Nostalgie pana Bajzy

Jméno Bajza zná každý, koho oslovil Poláčekův příběh *Bylo nás pět*. Je to ztělesnění koloniálu, hokynářství či kupeckého krámků v maloměstě. Koloniál pana Bajzy je tedy logický název putovní výstavy a ta teď zavítala do vsi Máslovice nad kaňonem Vltavy na sever od Prahy. Je to dobrá záminka k návštěvě i pro Pražáky (jede tam bus 374 od metra Kobyliská). Výstava je malá, ale má své kouzlo. Shromažďuje předměty, které před sto lety patřily k inventáři i nabídce každého koloniálu. Vše je aranžováno do podoby krámků, cukrární a trhového pultu, kde vás „obsluhují“ figuríny v podobě cukráře, trhovkyně a filmového pana Bajzy (herci Oldřich Navrátilovi jako by z oka vypadla). Kdo by snad ještě potřeboval nápovědu, má ji po ruce v podobě cedulek vysvětlujících smysl, fungování i sortiment dávných koloniálů. Dozvíte se i to, že papírové pytlíky se začaly používat až ve 20. století (předtím byly kornouty) a s výjimkou lahového piva se tekuté zboží kupovalo do vlastních nádob. Též získáte poučení o starých mírách typu korec, pinta, žejdlík, loket či píď. **Zbyněk Petráček**

Koloniál pana Bajzy, Máslovice. So – ne, 10 – 12 a 13 – 16 h., jindy po domluvě (724 191 246, muzeum@maslovice.cz). Do 27. ledna 2019

Příběhy českých knížat

... a králů vypráví čtveřice hlasů. Na tři disky se vešly více i méně známé děje a osudy postav, o nichž se generace dětí učily v dějepise, byť leckdy mají oporu jen ve starých kronikách a pověstech. Alena Ježková, která se na historii vykládanou a ilustrovanou pro nejširší čtenářskou obec specializuje, napsala před lety knihu *Příběhy českých knížat a králů*, kterou vydal Albatros (2007). Z ní nyní zkušený Jan Potměšil a tři mladí interpreti Kryštof Rímský a Kristýna a Jenováfa Bokovy načítali stejnojmenné 3CD. Biskup Vojtěch a krvavý střet Slavíkovců s Vršovci, kníže Břetislav a Jitka, král Vladislav I., Anežka Česká, Přemysl Otakar II., Václav II. a rytíř Závíš z Falkenštejna, Jan Lucemburský a samozřejmě Karel IV. Ti a další nemohou chybět, ale posloucháme i o zákonech v dávných časech, o krvavých bojích, ale i o milosrdenství, o postavení mužů a žen, o životě a smrti... S hudbou, jež se hrála v době Karla IV., s úryvky z *Balad* a legend souboru *Musica Bohemica* či *Kabeláčovy Symfonie* č. 1 in D jde o smysluplně strávený čas. **Marta Švagrová**

Alena Ježková: *Příběhy českých knížat a králů*, 3CD, Supraphon 2018

ADHD v novém cirkusu

Soubor Cirk La Putyka uvede v prostoru Jatka78 novou inscenaci, jejímž tématem bude porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou, která je známá pod anglickou zkratkou ADHD. Ve stejnojmenné inscenaci se v režii Rostislava Nováka ml., kterému jako dítěti byla tato porucha diagnostikována, představí osm novocirkusových umělců z Finska, Venezuely, Kanady, Španělska, Belgie, Nizozemska a Francie – jeden z nejlepších světových žonglérů, akrobaté na tyči, cyr wheelu, kolečkových bruslích, tanečníci i akrobat visící za vlasy. Všichni vzešli z konkurzu, na který se přihlásilo přes 500 lidí z celého světa. Rostislav Novák říká, že téma ADHD je pro něj velmi osobní. „Jeden z mých synů je ADHD také. Vidím jak dospívá, jak bojuje sám se sebou, se svým okolím, jak hledá své sny. Jak jeho tělo a hlava někdy reagují samy od sebe a on to nechápe. Řekl jsem si, že pro něj udělám projekt. Chci, aby pochopil, že ADHD není onemocnění, ale přednost. Nová kvalita života.“ Inscenace se hraje v seriálu, po premiéře bude následovat devět repríz. **Jana Machalická**

Cirk La Putyka: ADHD. Jatka 78, 21. a 23.–26. 10. a 28. 10. – 1. 11. 2018

Mozek – pilot a učitel

Alenka spí a zdá se jí sen. Její orgány se v něm hádají, kdo je důležitější: plíce, které obstarávají kyslík? Nebo srdce, které jej pumpuje do těla? Nebo snad vaječníky, jež v sobě nesou genetickou informaci? Vtom se ale ozve odhodlané: „Ticho!“ To promluvil mozek, „pilot a učitel“. Pokud máte děti, které zajímá lidské tělo, existuje dnes už spousta knih. Až na výjimky se ale podobají atlasu a věnují se částem těla, jejichž funkce je dobře známá: třeba kostře nebo svalům. Polský neurobiolog Jerzy Vetulani a novinářka Maria Mazurková si ukrojili těžší sousto: lidský mozek. V knize *Alenčin sen aneb Jak funguje mozek* mozek se Alenka ptá a mozek odpovídá. V bohatě ilustrované knížce popisují lidský mozek srozumitelnými slovy. Nudit se u ní ale nebudou ani dospělí. Nebo vy snad bez googlení víte, k čemu slouží amygdala a hipokampus? Což je zároveň i jediný nedostatek knihy: soustřeďuje se snad až příliš na skladbu mozku a málo na to, jak s ním zacházet. I dětem by totiž neškodilo připomenout, že existuje cosi jako nastavení mysli, a to je buď růstové, nebo fixní (zabrděné). A že je dobré posilovat to první z nich. **Lucie Zídková**

Jerzy Vetulani, Maria Mazurková: *Alenčin sen aneb Jak funguje mozek*, Host, Praha, 2018